

✓ Ελληνες και ξένοι διεθνολόγοι επεξεργάζονταν τις θέσεις της Αθήνας πριν από κάθε γύρο των ελληνοτουρκικών συνομιλιών.
✓ Εξειδικευμένα διεθνή κέντρα σε θέματα οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας έκαναν προβολή των σεναρίων σε κάθε φάση της όλης διαδικασίας.

Θέλουμε επίλυση ή διαιώνιση;

Του **Χ. ΠΑΜΠΟΥΚΗ**

Απάντηση στη δήλωση Μπακογιάννη ότι «μετά το Ελσίνκι δεν έγινε καμία προετοιμασία για την προσφυγή στη Χάγη» δίνει, σήμερα, ο αναπληρωτής καθηγητής της Νομικής Σχολής Αθηνών και στενός συνεργάτης του Γ. Παπανδρέου στο υπουργείο Εξωτερικών **Χάρης Παμπούκης**.

Σε άρθρο του στην «Κ.Ε.» αποκαλύπτει ότι παγκοσμίως κύρους διεθνολόγοι επεξεργάζονταν τις θέσεις της Αθήνας πριν από κάθε γύρο των ελληνοτουρκικών συνομιλιών, ενώ εξειδικευμένα διεθνή κέντρα σε θέματα οριοθέτησεων υφαλοκρηπίδας έκαναν προβολή των σεναρίων. Θεωρεί, δε, την προσφυγή στη Χάγη τη μόνη λύση.

Γράφει:

«Για την αξιολόγηση του Ελσίνκι είναι απαραίτητο να α-

ποκατασταθεί η αλήθεια. Γιατί δεν είναι δυνατόν να αιωρείται μία άστοχη δήλωση της υπουργού Εξωτερικών, σύμφωνα με την οποία δεν είχε γίνει καμία προετοιμασία για τη Χάγη. Και αναρωτήθηκα εύλογα, γνωρίζοντας την αλήθεια: Μήπως δεν ξέρει;

Αδύνατο να πιστέψω ότι η υπουργός προέβη στη δήλωση αυτή όταν το υλικό της προετοιμασίας «έπρεπε» να υπάρχει στους σχετικούς φακέλους της διπλωματικής υπηρεσίας.

Γιατί, εάν δεν έχει ενημερωθεί, το πράγμα είναι σοβαρό.

Εάν, πάλι, έχει ενημερωθεί, τότε η δήλωση είναι άστοχη, αφού τοποθετεί ένα από τα κορυφαία θέματα εξωτερικής πολιτικής στον χαμηλό στίβο του μικροπολιτικού τακτικισμού.

1 Υπήρξε προετοιμασία; Ποτέ δεν είχε γίνει τέτοια συστηματική, συγκροτημένη και διακριτική προετοιμασία ως προς τη νομική και διπλωματική πλευρά της οριστικής επίλυσης, σε υλοποίηση των συμπερασμάτων του Ελσίνκι.

• Οι διερευνητικές επαφές ήταν άριστα προετοιμασμένες (μέχρι την 22η συνάντηση που έλαβε χώρα την 9η Ιανουαρίου 2004 και ήταν η τελευταία επί ημερών κυβερνήσεως Σημίτη). Πάντα προηγείτο λεπτομερής επεξεργασία και γινόταν αποτίμηση με ειδικούς διεθνούς κύρους. Και αφού η 22η ήταν η τελευταία που έγινε επί ΠΑΣΟΚ, δεν μπορεί να έχει προηγηθεί η 27η, το 2003, όπως λανθασμένα (;) δημοσιεύθηκε στην «Καθημερινή».

2 Η προετοιμασία –και θα μου συγχωρήσουν όσοι θα μνημονευθούν χωρίς να έχουν ερωτηθεί, τουλάχιστον το κά-
με με πρόθεση απόδοσης τιμής– αφορούσε τα εξής:

• Πρώτον, την επανεκτίμηση της συνολικής νομικής μας θέσης με την παροχή **γνωμοδοτήσεων** των εγκυρότερων ειδικών του κόσμου (τουλάχισ-

στον 7) και την εκπόνηση πλειάδας ειδικών μελετών.

Αυτό έγινε εφικτό χάρη στην καθοριστική συμβολή του, διεθνούς αναγνώρισης, διεθνολόγου καθηγητή Χρ. Ροζάκη και στη διακριτική και αφιλοκερδή συνεργασία, μεταξύ άλλων, του ομότιμου καθηγητή Εμμ. Ρούκουνα και την προσφορά του ομότιμου καθηγητή Γ. Κασσιμάτη. Καθοριστική ήταν η συμπαράσταση του μεγάλου Έλληνα διεθνολόγου Ν. Βαλτικού.

• Δεύτερον, τη συνεργασία του πλέον εξειδικευμένου **κέντρου σεναρίων** οριοθετήσεων, ώστε να υπάρχει προβολή των αποτελεσμάτων σε κάθε φάση της διαδικασίας.

• Τρίτον, τη συμπαράσταση ορισμένων εκ των μεγαλύτερων ειδικών σε θέματα οριοθέτησης **υφαλοκρηπίδας**.

• Τέταρτον, την εισήγηση Διεθνούς Γραφείου, ειδικού στις τεχνικές πτυχές και την οργάνωση ειδικών **οριοθετήσεων** (ένα εκ των νομικών παραστατών στην καθοριστική υπόθεση Μπαχρέιν - Κατάρ) ως προς το ποια πρέπει να είναι η τεχνική προετοιμασία.

3 Το συμπέρασμα στο οποίο οδηγούμεθα είναι ότι το ψέμα της δήθεν έλλειψης προετοιμασίας λέχθηκε για να στηριχτεί αλλαγή στην εξωτερική πολιτική: την επιλογή της **μη λύσης**, της διαιώνισης. Λέχθηκε για να δυσφημήσει την προετοιμασία και να συγκαλύψει την αλλαγή αυτή. «Τι περιμένατε να κάνουμε αφού δεν είχε γίνει τίποτε; Δεν φταίμε εμείς, φταίνε οι άλλοι»...

• Γιατί, όμως, να ζούμε στο ψέμα; Γιατί να μη λεχθεί ανοιχτά αυτή η επιλογή στον ελληνικό λαό για να κρίνει;

Δεν είναι η άλλη επιλογή που ενοχλεί, αλλά το ψέμα σε θέματα μεγάλης εθνικής σημασίας. Αυτό που υποδόρια υποστηρίζει ότι η Χάγη δεν είναι καλή λύση. Συγχρόνως, ό-

μως, δαιμονοποιείται και η διπλωματική επίλυση. Και έτσι οδηγούμεθα στη μη λύση. Στην εκδοχή της «ελάχιστης συνετής διαχείρισης» και όχι της επίλυσης.

4 Είναι καλή ή κακή λύση η προσφυγή στο Δικαστήριο; Δεν είναι σοφό να απαντάει κανείς μονοσήμαντα. Και απορώ με την ευκολία διάφορων αφορισμών.

Κατ' αρχάς πρέπει να έχει κανείς προσδιορίσει τον εθνικό στόχο. Να έχει επιμετρήσει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες. Να τις έχει συγκρίνει με άλλες λύσεις (απευθείας διαπραγμάτευση, επίλυση με διαιτησία κ.λπ.) ή με τη μη λύση. Να έχει κάνει σειρά εναλλακτικών επιλογών (ουσιαστικές ως προς την κατάσταση του συνυποσχετικού και διαδικαστικές, όπως π.χ. αν η προσφορότερη σύνθεση είναι ολομέλεια ή τμήμα). Και να έχει επιλέξει την κατάλληλη τακτική στην κατάλληλη στιγμή.

Τότε η εκφορά γνώμης ή κρίσης θα έχει τα εχέγγυα της σοβαρότητας χωρίς απαραίτητα να είναι σε όλα ορθή.

5 Η νομική θέση της Ελλάδας κατά το διεθνές δίκαιο είναι εξαιρετικά **ισχυρή**, γι' αυτό η Τουρκία προτιμά να αποσύρει τη Χάγη. Πρώτη της επιλογή είναι η δημιουργία πραγματικών γεγονότων και όχι η επίλυση κατά το δίκαιο.

• Ωστόσο, παρά το ότι το διεθνές δίκαιο και οι διεθνείς συνθήκες βοηθούν, δεν πρέπει να ξεχνάμε και την θεμελιώδη αντινομία του νόμου. Γιατί, κατά τον Πλάτωνα «ο νόμος δεν μπορεί ποτέ, περιλαμβάνοντας με ακρίβεια ό,τι είναι άριστο και δικαιοτάτο για όλους, να επιτάσσει και το καλύτερο για τον καθένα».

Πάντα ενυπάρχει κάποιος βαθμός κινδύνου σε μια αντιδικία (λάθος χειρισμών, ανετοιμότητα, έλλειψη στρατηγικής, αλλαγή δικαίου κ.λπ.).

• Η απόφαση, όμως, του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης (ΔΔΧ) είναι το διεθνές δίκαιο. Αυτό που θα αποφασίσει το Δικαστήριο **αυτό** θα δικαιούμεθα –και όχι αυτό που θεωρούσαμε ή διεκδικούσαμε.

• Οφείλουμε επιπρόσθετα να αναλογιστούμε αν η δικαστική επίλυση πλεονεκτεί έναντι της μη λύσης. Αν, δηλαδή, η μη λύση έχει μεγαλύτερους κινδύνους και κόστος αίματος και χρήματος έναντι της επίλυσης διά του ΔΔΧ.

6 Η απάντηση, λοιπόν, δεν αφορά πρωτίτως το ερώτημα «αν η Χάγη είναι καλή ή κακή» (αυτό το ερώτημα έπεται), αλλά «αν θέλω ή δεν θέλω να επιλύσω, τι θέλω να επιλύσω και ποιος είναι ο προφορότερος τρόπος». Αυτό είναι το πραγματικό εθνικό δίλημμα. Και δεν έχω ακούσει κάτι άλλο από τη Χάγη. Εκτός αν υπονοείται ότι η αντιπαράθεση είναι η επιλογή μεταξύ Χάγης και μη λύσης (με όλα τα αρνητικά συνακόλουθα).

Οποτε, ας λεχθεί καθαρά να το καταλάβει και ο ελληνικός λαός και να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας.

7 Είναι γνωστό ότι υπάρχουν τέσσερις τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος: η μη λύση, η δικαστική λύση, η διπλωματική λύση, η ένοπλη λύση ή συνδυασμός των παραπάνω. Χρειάζονται καθαρές και υπεύθυνες τοποθετήσεις.

• Στα εθνικά θέματα απαιτείται σοβαρότητα, αποφασιστικότητα, διορατικότητα, υψηλό φρόνημα και ομοψυχία. Και δεν χωρούν πολιτικά τερτίπια, δίκες προθέσεων και διχαστικές λογικές. Αυτό απαιτεί ο πατριωτισμός που δεν είναι χωράφι κανενός, αλλά ανήκει σε όλους εκείνους που τους ενώνει η υπεράσπιση της αγάπης για την πατρίδα μας. Και μέγιστη πατριωτική αρετή, μαζί με την ελευθερία, είναι η **αλήθεια**.

